

Jordi Ordóñez, Consol Naudí i Ventura Esport somriuen en el Consell d'aprovació del pressupost.

L'amortització de deute de l'any 2013 ha superat els 2 milions

Tema / pàgines 3-4

La inversió creix, a diferència dels exercicis anteriors, i el pressupost és de 12.225.785,79 euros

Ordóñez qualifica els números del 2014 d'equilibrats i realistes pel que fa als ingressos

Viure Ordino / pàgines 14-15

L'Escola Andorrana de primària celebra enguany els 10 anys de l'obertura del centre a la parròquia

Entrevista / pàgines 12-13

Eva Font:

«Les comissions de festes fan una feina remarcable per la parròquia»

Sumari

pàgina 6

Veü ciutadana

El butlletí 'Ordino és viu' treu al carrer el número 20

pàgines 8-9

Medi ambient

El CENMA difon l'estudi i l'observació dels ocells

pàgina 10

Activitats

Novetats de l'AUTV

pàgina 11

Equipaments socials

La bebeteca acull infants acompanyats de 0 a 6 anys

pàgines 22-23

No et perdis...

Cantada de Caramelles per Pasqua florida

pàgina 24

L'Ordino de...

Josep Bons

Editorial

L'aprovació del pressupost per al 2014 centra les pàgines d'aquest *Ordino és viu*. Els números que hem presentat per a aquest exercici són continuistes quant a una gestió marcada per la contenció de la despesa i la previsió realista dels ingressos; ara bé, hi ha una diferència respecte als últims anys, i és l'increment de la capacitat inversora de la corporació.

La reducció de deute i la inversió del CEO, que també expliquem en aquest número, han estat prioritàries per aquest 2014 i demostren la responsabilitat i el compromís assolit per l'equip comunal de trobar més solvència per al camp de neu d'Ordino-Arcalís, la situació del qual és deficitària. És una reflexió que no volem ni podem ajornar ni transferir a les generacions futures. Hi ha una clara voluntat política d'aconseguir la separació dels comptes d'exploració; d'una banda, el de l'administració, que s'ha de traduir a mantenir els serveis de qualitat per assegurar el benestar de la ciutadania, i, de l'altra, la gestió

d'Ordino-Arcalís, que en cap cas pot anar en detriment de la primera.

El debat va més enllà de la política comunal, ja que és una situació compartida que pateixen totes les corporacions que tenen en el seu territori domi-

Estic convençut que entre tots trobarem una solució viable per a Ordino-Arcalís

nis esquiables de gestió pública. Les estacions i els camps de neu no són només el motor econòmic que genera riquesa en molts altres àmbits de la societat andorrana, principalment comercials i turístics, sinó que formen part del patrimoni cultural del nostre poble. L'esquí és un signe d'identitat, és l'esport nacional, i històricament ha estat un dels principals atractius que han permès el creixement d'una societat petita. Paradoxalment són les estacions les que ara impedeixen el creixement, per falta d'una iniciativa privada necessària per tirar endavant qualsevol societat, independentment de les seves

dimensions. El Comú d'Ordino ha treballat durant dos mandats d'una manera ferma per trobar-hi solucions. De moment tot han estat negociacions i temptatives que no s'han concretat en cap inversió real, però que mostren una disposició

real, lluny del que s'havia demostrat fins ara. L'activitat del camp de neu d'Ordino-Arcalís i la seva capacitat de convocatòria

ha quedat demostrada aquest primer trimestre amb la celebració del Campionat del Món de boardercross SBX, el Trofeu Borrufa, els Campionats d'Europa d'esquí de muntanya Font Blanca i l'Andorra Dorado Freeride. Hem demostrat capacitat de gestió i logística suficient per assumir esdeveniments esportius que ens posicionen mundialment. Amb el compromís de la nostra política i el suport de les institucions i de la ciutadania, estic convençut que entre tots trobarem una solució viable per a Ordino-Arcalís.

Dediquem la resta de pàgines a conèixer altres notícies que afecten la parròquia, com ara

les novetats de la 6a edició de l'Andorra Ultra Trail Vallnord que tindrà lloc del 10 al 13 de juliol i que ha creat un nou circuit, la Marató dels Cims, una cursa que farà pujar els corredors fins al pic de Casamanya; sabrem què prepara l'Escola Andorrana de primera ensenyança per celebrar els 10 anys de l'obertura del centre a la parròquia, i publiquem una entrevista amb la consellera Eva Font, que ens

explica les prioritats del seu departament en política de joventut. Per acabar, Josep Bons, de Cal Jordà de Sornàs, serà el protagonista de la secció «L'Ordino de» de la contraportada.

L'*Ordino és viu* arriba als 20 números, després de cinc anys, i respon a la voluntat de transparència i proximitat que ens caracteritza alhora que permet empatitzar amb els ciutadans i ciutadanes d'aquesta vall.

Edita: Comú d'Ordino · Disseny, maquetació i redacció: Comú d'Ordino · Imatges: Comú d'Ordino · Correcció: Pites Roure
Dipòsit legal: AND 446-2009 · A/e: publicacions@ordino.ad

FE D'ERRADES. A l'*Ordino és viu* núm. 19 (pàgina 9), l'autor de la foto és Marc Fortuny i no Sergi Riba com apareix en el peu.

Calendari fiscal 2014

Per acord de la Junta de Govern de data 28 de novembre de 2013, es comunica que el calendari fiscal per a l'exercici 2014 es preveu segons les dates següents:

Tribut	Data inici notificació de facturació	Data presentació remesa bancària al cobrament	Data fi període voluntari de pagament i inici del període de constreyniment
Impost tradicional del foc i lloc	24/02/2014	03/04/2014	19/05/2014
Impost sobre la propietat immobiliària i Taxa de serveis públics vinculada	24/02/2014	03/04/2014	19/05/2014
Impost sobre els rendiments arrendataris	02/02/2015	16/02/2015	30/03/2015
Impost sobre la radicació d'activitats comercials, empresarials i professionals i Taxa de serveis públics vinculada	24/03/2014	01/05/2014	16/06/2014
Taxa de manteniment de cementiris	24/03/2014	01/05/2014	16/06/2014
Taxa de guardes comunes	28/10/2014	14/11/2014	30/12/2014
Rètois indicadors i publicitaris	24/02/2014	03/04/2014	19/05/2014
Reserves d'estacionament i guals	24/02/2014	03/04/2014	19/05/2014

Tema

El Comú incrementarà la partida d'inversió després d'amortitzar més de 2 milions d'euros

El pressupost del 2014 és de 12.225.785,79 €

El Comú d'Ordino ha aprovat el pressupost del 2014, de 12.225.785,79 euros, una xifra un 5,6% superior al del 2013. El conseller de Finances, Jordi Ordóñez, l'ha definit d'equilibrat i realista pel que fa als ingressos, i continuista quant a la contenció de la despesa corrent.

La xifra, però, presenta una novetat important i un canvi de tendència respecte als últims exercicis: l'augment de la partida destinada a inversió, de 2.386.570 euros, un 89% superior a la del 2013, marca principalment per la necessitat de la reforma estructural del Centre Esportiu i l'ocasió d'aportar-hi les millores energètiques per arribar a un estalvi d'uns 70.000 euros anuals. S'invertirà també en instal·lacions com aparcaments i zones lúdiques i en la compra de vehicles i ginys per fer més eficients les tasques de manteniment i la treta de neu.

L'altra dada rellevant és la xifra d'1.126.000 euros d'amortització anticipada de deute, que

s'ha pogut fer gràcies a una gestió acurada, que significarà l'estalvi de despesa financera durant els anys vinents, i que ha comportat una amortització de deute total durant l'any 2013 de 2.056.000 euros. Així, les despeses financeres de la corporació han baixat un 56% gràcies a les amortitzacions anticipades i al baix tipus d'interès.

Pel que fa als ingressos, el Comú d'Ordino preveu al voltant d'1.200.000 euros per les fraccions d'impostos de la construcció de La Querola.

La previsió de l'ITP continuarà per sota dels drets reconeguts el 2013, en què es van pressupostar 90.000 euros i se n'han recaptat 190.000, amb una clara voluntat d'equilibrar el pressupost de manera realista, segons va explicar el conseller Ordóñez.

Enguany es tornaran a congelar els honoraris polítics, i alguns consellers donaran la tretzena paga amb finalitats socials per tercer any consecutiu. La previsió de retorn de deute per al 2014 és de 894.000 euros, fet que situarà el deute del Comú d'Ordino en 17.451.447 euros. Cal recordar que l'any 2008 es va negociar a 24 anys en 23.658.474 euros.

L'interventor Quim Anglada, el conseller Jordi Ordóñez i els cònsols Naudí i Espot, al Consell.

Jordi Ordóñez, conseller de Finances

El pressupost és el reflex de les intencions realistes de l'any a venir. És el fruit d'un treball conjunt dels treballadors de l'administració i de tots els consellers de comú, i voldria aprofitar per agrair-los a tots la seva participació en un pressupost equilibrat i encoratjador de cara al 2014. La gestió acurada i la implantació de la central de compres i les adjudicacions via concurs públic, sovint mancomunades amb altres administracions, han permès seguir la tendència de disminució de despeses corrents, aquest any d'un 2,57%. Tal com ho havíem anunciat en el nostre programa electoral, els ingressos extraordinaris (provinents de l'impost de construcció de La Querola) s'han destinat a inversions que seguiran rebaixant la despesa dels anys vinents (principalment la reforma del Centre Esportiu i l'amortització anticipada de deute, però també altres inversions menys visibles com la millora de la xarxa d'aigües, que també tenen la seva importància ecològica, i l'adaptació progressiva de la flota de vehicles a la realitat de la parròquia). Gràcies a la participació ciutadana en les reunions de veïns, també s'ha estudiat i aprovat en el pressupost la millora d'aparcaments i de zones de lleure. Cal remarcar també l'aportació constant dels darrers anys al camp de neu d'Arcalís, d'uns 300.000 euros anuals, per fer front a una part de les inversions necessàries per al bon funcionament de l'estació. Així doncs, aquest comú ha decidit invertir directament a la parròquia i assumir la realitat de la càrrega financera del camp de neu. I això és gràcies al convenciment que, d'aquí a final de mandat, s'haurà establert un model de gestió que no hagi de fer suportar al comú el cost d'una estació tan important per a l'activitat econòmica de tot el país.

Pressupost 2014		
Resum del pressupost comparatiu amb l'exercici anterior Classificació econòmica	2014	2013
OPERACIONS CORRENTS		
Despeses corrents	7.089.925,79	7.277.058,66
Ingressos corrents	6.659.860,79	6.517.819,92
Resultat de les operacions corrents	-430.065,00	-759.238,74
OPERACIONS DE CAPITAL		
Inversions	2.386.570,00	1.266.036,12
Ingressos	5.565.925,00	5.060.501,00
Resultat de les operacions de capital	3.179.355,00	3.794.464,88
RESULTAT DE GESTIÓ	2.749.290,00	3.035.226,14
Despesa per actius i passius financers	2.749.290,00	3.035.226,14
Ingressos per actius i passius financers	0,00	0,00
RESULTAT PRESSUPOSTARI	0,00	0,00

Finances gratificarà els contribuents que vulguin suprimir la correspondència en paper

Els ciutadans que s'afegeixin a la campanya per suprimir la correspondència en paper es beneficiaran d'una gratificació de 5 euros en el pagament dels tributs a Ordino. Es tracta d'una mesura encapçalada per la conselleria de Finances, a través de la qual el Comú demana que els contribuents col·laborin amb l'administració per eliminar progressivament el paper, fet que ha de comportar un doble estalvi, pel cost econòmic i pel compromís amb el medi ambient, a més d'aconseguir un pas més en el salt digital de l'administració pública.

La conselleria de Finances ha decidit incentivar l'ús del correu electrònic i ho compensarà en el cobrament dels tributs previstos per al 2014, que afecten tots els caps de casa, els propietaris de béns immobles i els comerços, empreses i serveis establerts a la parròquia. Tots els contribuents que acceptin rebre les comunicacions específiques d'aquest departament i altres informacions comunals via electrònica veuran el descompte reflectit en la facturació corresponent, segons el calendari fiscal que es publica a la pàgina 2 d'aquest butlletí.

Si la confirmació es dona abans del 3 d'abril, el descompte s'aplicarà el 2014, i si és després d'aquesta data es tindrà en compte per al 2015. El procediment serà ben senzill, ja que quan es rebí la notificació de pagament es donarà l'opció de donar el consentiment a través d'un formulari adjunt nominal. Aquest formulari, degu-

El Servei de Tràmits s'ocupa de formalitzar les gestions administratives dels ciutadanes.

dament omplert per la persona a qui van destinats els tributs, s'haurà de portar al Servei de Tràmits, a la planta baixa de

contribuents. Si bé ha estat Finances el primer a fer el pas, la campanya es vol fer extensiva a tots els departaments i serveis

municació dels residents amb el Comú ha crescut exponencialment els últims anys, tant en el cas d'informacions generals o específiques, com de queixes i suggeriments, en detriment de les bústies físiques. Segons les dades revelades per l'estudi d'opinió sobre la comunicació del Comú amb la ciutadania, el correu electrònic és el canal preferit de la població.

Per descomptat, la via postal per a les notificacions i les comunicacions personalitzades continuarà sent el canal utilitzat en aquells casos que no hagin

autoritzat el contrari. Actualment, el Comú utilitza el correu electrònic per informar totes aquelles persones que estan subscrietes al servei de butlletins electrònics o *newsletter*.

El Servei de Tràmits ja facilita un imprès quan es cursa l'alta a la parròquia, però a partir d'ara es donarà l'opció quan es faci qualsevol tràmit. També es facilita l'alta al servei de butlletins informatius al web www.comu-ordino.ad.

Les dades facilitades s'acolliran en tots els casos a la Llei qualificada de protecció de dades personals (Llei 15/2003) que permet actualitzar, modificar o suprimir la informació del fitxer propietat del Comú en cas que la persona interessada així ho sol·liciti. El departament de Co-

El correu electrònic és el canal preferit

municació utilitza els butlletins electrònics per informar periòdicament la població de les activitats que s'organitzen a la parròquia i d'altres activitats de caràcter cultural, popular, esportiu o social. Ara demana la col·laboració ciutadana per fer extensiu l'ús del correu electrònic en tots els seus departaments i avisos comunals. D'altra banda, hi ha serveis concrets com l'Oficina de Turisme, el Centre Esportiu i l'Escola d'Art que informen els seus usuaris i els interessats que s'hi han subscrit directament.

El Comú d'Ordino proposa fer un pas més en el salt digital i estalviar en l'ús del paper

l'edifici administratiu. La mesura ha estat impulsada amb èxit en altres poblacions dels països veïns, tot i ser pionera a Andorra, i es confia que serà acceptada per la major part dels

que integren el Comú d'Ordino. Amb la bústia electrònica es vol aconseguir una comunicació més directa, ràpida i econòmica amb el ciutadà. L'ús del correu electrònic com a mitjà de co-

L'oposició opina...

Èric Bartolomé

Els pressupostos presentats per la majoria comunal per a l'any 2014 han estat aprovats amb el nostre vot favorable. Aquesta ha estat la conseqüència lògica a la tasca duta a terme en les diverses comissions en les quals, tant el meu company i cap de la minoria, Enric Dolsa, com jo mateix, hem tingut ocasió de debatre al costat dels representants de la majoria. Una sola voluntat ens ha mogut a tots plegats: mantenir el criteri fins ara aplicat de racionalització de la despesa i optimització dels recursos. Tot i la grandiloqüència d'aquests termes, això vol dir senzillament tenir molta cura de com i en què es gasten els diners del comú, que són finalment els diners de tots plegats. Malauradament, aquesta situació de control extrem de la despesa comporta sacrificis des del punt de vista de la inversió. Tot i això, la partida prevista per a l'any en curs preveu una dotació important per a les obres del Centre Esportiu. Es tracta d'unes obres orientades a corregir les deficiències de la instal·lació quant a eficiència energètica, bàsicament.

Un cop més, una inversió estudiada, analitzada, valorada i proposada des del control de la despesa per a les generacions futures i enfocada a minimitzar l'impacte del consum energètic en els comptes de la instal·lació. Esperem, doncs, que el pressupost aprovat s'apliqui i permeti tancar un exercici sobre el qual planeja la incògnita dels resultats del camp de neu de la parròquia. Però aquest és un altre debat... o potser és «El» debat.

6a Subhasta pública

Aparcament de la Covanella
Places núm. 20 i 21, 24 a 27, 30 i 31
Més informació al 878 144

Divendres 4 d'abril de 2014, 10 h

www.ordinoesviu.com

www.comuordino.ad

Veu ciutadana

La publicació 'Ordino és viu' compleix 5 anys amb el recull de tota l'actualitat a la parròquia

El butlletí publica el número 20

El 10è aniversari del Parc natural de la vall de Sorteny va ser la portada del primer butlletí, que va sortir al carrer l'1 de juny de 2009, i ara en celebrem cinc anys. Al llarg de 20 números, la publicació *Ordino és viu* ha recollit l'actualitat de la parròquia en 24 pàgines, en format diari, amb periodicitat trimestral. Totes les bústies de la parròquia reben un exemplar de la publicació comunal gratuïta, que també es distribueix a l'Oficina de Turisme, la Casa Pairal, el Centre Esportiu, el Punt d'Informació Juvenil i la Biblioteca comunal, a més d'altres establiments comercials de la parròquia. La visita de l'arquitecte francès Jean Nouvel, autor de La Querola, el bateig d'un carrer amb el nom de Narciso Yepes, la inauguració del Centre d'Atenció Primària o la celebració de les dues Copes del Món

Portada núm. 1 del butlletí, dedicada a la vall de Sorteny, que es va publicar el juny del 2009.

del SBX han estat alguns dels temes que han ocupat la portada i les pàgines principals del butlletí.

Des de la publicació, que es fa íntegrament al Comú d'Ordino,

l'administració vol mantenir informada la ciutadania sobre la feina que porten a terme els diferents departaments per garantir el benestar dels habitants de la parròquia. La voluntat po-

lítica de l'equip de govern es trasllada de forma expressa a l'editorial i en altres seccions com les pàgines centrals, que serveixen per conèixer els projectes de les conselleries una

mica més a fons, en format entrevista. L'*Ordino és viu* també és un testimoni gràfic de les tradicions i la cultura, les activitats esportives i altres esdeveniments que tenen la parròquia com a escenari. El medi ambient té una doble pàgina, i sovint compta amb la col·laboració del CENMA, que publica articles vinculats a la vall.

La contraportada és possiblement una de les seccions més llegides i està pensada per acostar-nos a Ordino des de la mirada d'algun personatge autòcton. Hem tingut el luxe de conèixer l'Ordino d'una padrina centenària de la parròquia com la Maria Areny Cabanes, la parròquia de Joan Bringué, desaparegut fa poc, o el Sornàs del Pepito de Cal Jordà, en aquest número.

La publicació *Ordino és viu* és un mitjà de comunicació tradicional que conviu amb els canals en línia del Comú, però que se situa al davant, tot i la periodicitat trimestral, segons l'estudi d'opinió que ens va revelar les preferències dels ciutadans a l'hora d'estar informats.

Xarxes socials

Twitter 1.517 tuits 334 seguint 1.119 seguidors

- @emiliandorra** Bibs are prepared, are you ready! @FreerideWTour @andorraworld_ad @Ordinoesviu @Vallnord #ELDORADO14 pic.twitter.com/RPBxQVqL6N
- @eldoradofreide** 19 h Bibs are prepared, are you ready! @FreerideWTour @andorraworld_ad @ordinoesviu @Vallnord ELDORADO14 pic.twitter.com/PBxQVqL6N
- @ElodiaGJoan** Puigdevall@deddedddet 16 h @eldoradofreide @Vallnord @FreerideWTour @andorraworld_ad @Ordinoesviu en vull una!!!
- @comudelamassana** 17 feb. Quin plat de #lomandongo t'agrada més? <http://bit.ly/1fsJznN> Explican's-ho a fb <http://on.fb.me/M64MJb> #lamassana @Ordinoesviu
- @muntanyaimeteo** @FAMuntanyisme @Iudovicalbos @inkabelles @kilianj #ordino us desitja molt bona #fontblanca <https://www.facebook.com/ordinoesviu?ref=hl...o> Inka Bellés
- @HimalaiaAndorra** Himalaia Andorra ha marcat com a preferit et teu retuit 12 feb.: Muntanyes d'Andorra - Casamanya al febrer. #paisatgesdandorra <http://instagram.com/p/KT5my7Arby/>

facebook ordinoésviu 2.983 seguidors

m'agrada

- Ja tenim la foto del Pare Noel arribant a l'escola d'Ordino.

 158 m'agrada, 37 compartits, 8 comentaris
- Inauguració refugi guardat de la borda de Sorteny.

 89 m'agrada, 12 compartits, 4 comentaris
- Aconseguiu dos menús gratuïts de Lo Mandongo

 57 m'agrada, 2 compartits, 4 comentaris
- Ens han dit que aquest Pare Noel ha arribat en helicòpter?

 47 m'agrada, 3 compartits, 2 comentaris
- Gràcies Jordi, és de conte de Nadal!

 50 m'agrada, 1 compartit, 8 comentaris
- Consulta l'agenda d'aquesta setmana.

 19 m'agrada, 4 compartits, 0 comentaris

Centre Esportiu d'Ordino

L'estalvi energètic de la reforma estructural vol reduir la despesa anual fins a 85.000 euros

L'amortització no superarà els 10 anys

El pla de viabilitat del Centre Esportiu d'Ordino va començar ara fa cinc anys amb dos objectius clars: el creixement del nombre de socis i la reducció del dèficit anual. Es tractava d'aconseguir un equipament sostenible, econòmicament i energèticament, ja que la major part de la despesa econòmica del centre prové del consum de gasoil i el mal aïllament de l'edifici, que es va construir fa divuit anys i no ha tingut cap intervenció des de llavors. En una primera fase, la supressió de la cafeteria i les bitlles han fet possible ampliar el gimnàs i tenir una àmplia sala d'activitats dirigides. En la mateixa planta s'ha mantingut el parc infantil i una àrea de descans amb wifi, i s'hi ha incorporat un servei de *vending*. Les actuacions que s'han fet fins ara han permès reduir el dèficit del centre fins al 40%, a més de recuperar socis fins arribar a la xifra actual

Les millores s'implantaran aquest 2014

de 1.450. Durant aquest 2014 s'abordan les millores de la reforma estructural de l'edifici, que comportarà el canvi de la façana principal, reforçant-ne l'aïllament, i la impermeabilització de la piscina. La redistribució de l'espai amb una pèrdua volumètrica del sostre farà guanyar una sala i evitar la pèrdua de calor. La capacitat inversora del Comú per aquest any destinarà 1,4 milions d'euros a uns treballs que afectaran l'usuari amb un tancament parcial, el de la zona aquàtica, de l'1 de juny al 31 d'agost. Per això s'aplicarà als socis una compensació econòmica en les tarifes mensuals i anuals, i es pactarà l'accés a la resta de centres esportius comuns. Es preveu que l'amortització de la inversió no superi en cap cas els 10 anys; l'òptim per rendibilitzar l'equipament seria fer-ho en sis anys. Reduir les despeses corrents del Comú fins

La cap d'Esports, Judit Villaró, i el cap de Medi Ambient, Sergi Riba, expliquen la reforma.

a 85.000 euros anuals, sense sacrificar el benestar dels ciutadans de la parròquia, és el principal objectiu de la reforma estructural. L'aposta per les energies renovables per substi-

tuir el fòssil és fruit d'una visió de futur que vol evitar carregar les generacions futures amb infraestructures impossibles de mantenir. La sinergia entre departaments al voltant de la

Taula d'energia, en què s'han implicat els departaments de Finances, Medi Ambient i Esports, demostra un exercici de compromís i responsabilitat del mandat amb els ciutadans.

**Centre Esportiu d'Ordino,
el teu entrenador personal**

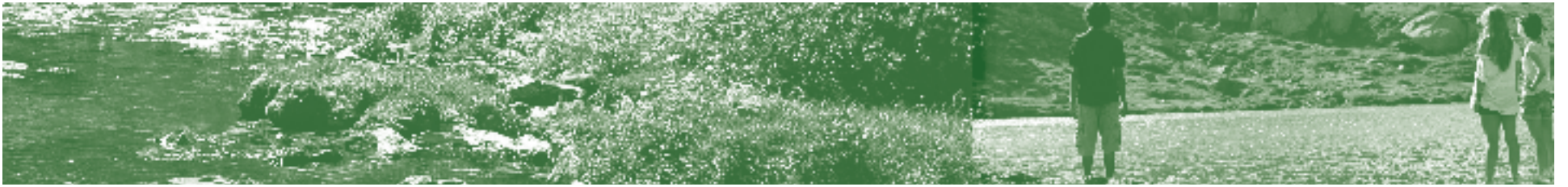
Descobreix els nostres circuits:

- intervàl·lic
- expres
- reforç d'esquena
- tren superior
- tren inferior

Visita'ns a
facebook
www.ceo.ad

ordino **O**

Medi ambient

El Centre d'Estudis de la Neu i de la Muntanya d'Andorra impulsa dues activitats d'ornitologia

El projecte SOCA segueix i registra la diversitat i la quantitat d'ocells al país · El centre se sumarà al projecte del nou Atlas dels Ocells Nidificants d'Europa

La cotxa fumada és un ocell que apareix a l'estiu a les zones de muntanya.

Foto: Joan Carles Garcia

Els ocells són animals cosmopolites: els trobem en tots els ambients del planeta. Gràcies a la seva biologia i al seu comportament, són capaços de resistir des de les baixíssimes temperatures dels casquets polars fins a les extremes condicions climàtiques dels deserts. Per sort nostra, Andorra no té ni una cosa ni l'altra, però sí que la seva gran diversitat d'ecosistemes ha propiciat que hi visquin més de 150 espècies d'aus. Per conèixer bé quines són i en quines quantitats, el CENMA (Centre d'Estudis de la Neu i de la Muntanya d'Andorra) promou des de l'any

2011 el projecte SOCA, Seguiment d'Ocells Comuns d'Andorra (www.soca.ad).

El SOCA és un programa que es duu a terme gràcies a la parti-

recorregut de sols 3 km. Se segueix una metodologia específica d'observació (compartida amb altres països d'Europa), de manera que feta any rere any

El programa de Seguiment d'Ocells Comuns d'Andorra està impulsat pel CENMA

cipació de voluntaris, que fan censos d'ocells en un mateix itinerari quatre cops l'any (hivern i primavera). Cada transecte es divideix en 6 seccions de 500 m, o sigui que s'acaba fent un

permet detectar els canvis de les poblacions dels ocells andorrans. Com que els ocells són animals que reflecteixen l'estat d'un ecosistema, s'utilitzen com a indicadors dels canvis am-

bientals, és a dir, permeten veure l'evolució del territori al llarg dels anys. Els ocells comuns tenen l'avantatge que acaben sent fàcilment recognoscibles, cosa que permet la implicació de la societat en un estudi de caràcter científic.

Andorra és un país ric en biodiversitat i la parròquia d'Ordino reuneix bona part dels ocells andorrans, excepte les aus de caràcter més mediterrani. Els dos transectes SOCA de la parròquia permeten mantenir actualitzat l'estat de les poblacions d'ocells i ajudaran, a mitjà termini, a determinar l'estat de

conservació de les espècies i els hàbitats a Ordino.

El patrimoni ornitològic forma part de la riquesa d'un país, i entre tots hem de ser conscients de la seva importància i ens hem de comprometre amb la seva conservació.

Una altra iniciativa ornitològica que està a punt d'iniciar-se a Andorra és l'Atlas dels Ocells Nidificants d'Europa. La major part de països del continent, coordinats per l'entitat científica European Bird Census Council, s'han posat d'acord per elaborar un nou atlas a escala europea. Al nostre

El patrimoni ornitològic forma part de la riquesa d'un país

país, el CENMA, amb la col·laboració d'entitats com l'ADN o Patrimoni Natural, engegarà enguany un seguit de censos perquè Andorra participi en aquest projecte. S'aspira a detectar tots els ocells que crien en el territori d'Andorra, en quin indret ho fan i amb quina fiabilitat i abundància. És un treball força ambiciós, que aportarà un coneixement molt interessant de l'estat i la localització de les poblacions de tots els ocells d'Andorra i representarà una actualització significativa respecte de l'Atlas dels ocells nidificants d'Andorra, publicat per l'ADN l'any 2002. Més endavant, les dades s'unificaran amb les dels altres països per elaborar l'atles europeu. Durant aquesta primavera es farà difusió del projecte per informar possibles interessats a col·laborar-hi.

Clara Pladevall (Unitat de Medi Biòtic del CENMA-IEA)

La parròquia comprèn dos transsectes del SOCA, a la vall de Sorteny i a Sornàs

El geògraf i aficionat a l'ornitologia, Joan Carles Garcia, explica l'experiència de l'observació d'ocells al transsecte de Sornàs que fa des del 2011

L'observació d'ocells, també anomenada *birdwatching*, és una activitat que es practica cada cop més. És assequible a tothom i molt agraïda, lluny de les exigències físiques de les curses de muntanya, per dir una altra activitat també molt de moda.

En el meu cas personal, aquest interès per anar a veure moixons arrenca ja fa uns anys, quan en una sortida de camp de la facultat de geografia vam anar a conèixer un espai emblemàtic per a l'observació d'ocells a Catalunya, els Aiguamolls de l'Empordà, que són una de les zones humides més importants del litoral català. Encara que tradicionalment les zones d'aiguamolls són les que tothom associa a la pràctica ornitològica, les zones de muntanya també són molt gratificants. Així que a Andorra aquesta afició també és possible.

Anys després del meu primer contacte ornitològic vaig veure una crida per col·laborar a fer el SOCA, que és el Seguiment d'Ocells Comuns d'Andorra. Això representava una oportunitat única per retrobar-me amb els ocells del meu entorn proper, aquells que a vegades, justament per la seva proximitat, més desconeixem i menys valorem. Així doncs, em vaig apuntar de seguida a aquesta aventura engrescadora. Des de l'any 2011 faig el transsecte que surt del bonic poble de Sornàs i que tres quilòmetres més enllà acaba al també singular poble de la Cortinada, on destaca, al nucli antic, el blanc lluent del colomer de la casa pairal de Cal Pal.

Aquest és un transsecte atractiu per la seva varietat, tant paisatgística com natural. Sornàs és a uns 1.320 metres d'altitud, però el camí s'enfila de se-

Recorregut de Sornàs-La Cortinada amb les seccions identificades amb números. Foto: CENMA.

guida per sobre del poble cap a les Planes, primer entre frondosos i altius arbres de ribera, i després serpentejant per les zones de més desnivell abans d'assolir, als 1.550 m, les Planes de Sornàs, que serà el punt més alt a què arribarem. Aquest és un indret especialment agra-

la canal del Tosquer, el camí se suavitzava, sortim del bosc i gradualment ens endinsem a la zona urbana de la Cortinada, on acaba el transsecte.

Però, i els ocells? Encara no n'he parlat, però com a protagonistes d'aquesta història es mereixen una atenció especial.

» A l'hivern es poden escoltar les mallarengues, el pinsà comú i la merla comuna

dable, tant per veure i sentir ocells com per estar-se una estona tranquil·lament gaudint de l'entorn al costat de la borda Garreta, sota la seva noguera centenària. Seguint el camí arribem al collet de les Planes i ens endinsem al bosc del Tosquer. Aquí s'inicia ja el descens cap a la Cortinada dins un ombrívol bosc de pi roig. Creuada

Les sortides hivernals són molt diferents de les que es fan a la primavera, tant per la varietat d'espècies observades com per la seva quantitat i el nombre d'individus de cada una. A l'hivern, les espècies que hi podrem escoltar, i amb una mica més de sort veure, són menys. En el meu cas hi trobo gairebé sempre diferents espècies de

mallerengues (com la petita, l'emplomallada, la carbonera o la blava), també el pinsà comú, la merla comuna o l'acolorit gaig, que té el paper de vigilant del bosc que alerta els seus habitants amb els seus crits d'alarma. Però tot canvia quan arriben les sortides de primavera, que permeten detectar els ocells nidificants. Llavors, als ja comentats hivernants (que augmenten en nombre) s'hi afegeix tota una llarga llista d'espècies que prefereixen passar l'estació freda en altres contrades, però que tornen a les nostres muntanyes en temps de bonança. Així, a les zones urbanes de Sornàs i la Cortinada podem gaudir de les rapidíssimes passades dels grups de falciots negres, dels acrobàtics roquerols i de les orenetes cuablanca, o sentir els sorollets particulars que fa la cotxa fumada. A les zones boscoses ja podrem sentir

el característic cant del cucut i del mosquiter comú o el martelleig dels picots. Als boscos humits i als de ribera sentirem el tallarol de casquet, que també es deixa observar fàcilment, i a les pinedes, a més de les mallerengues, també hi trobarem el mosquiter pàllid. I, per massa comú, de poc em deixo el sovint invisible pardal, tan a prop nostre i tan incomprès.

Aquestes són les espècies més comunes que fins ara he pogut anar escoltant i veient al meu transsecte, però estic segur que no hi són totes, ni de bon tros, i aquest és el gran al·licient d'aquesta activitat, que sempre té alguna sorpresa esperant-te. En el meu cas qui sap si en alguna sortida, a les roques calcàries situades per sobre de Sornàs, podré veure els aleteigs vermellors del peculiar pe-la-roques, habitant característic i gairebé exclusiu de les parets

» El pardal és sovint invisible, molt proper i incomprès

de les muntanyes pirinenques. Per això cal continuar sortint a la natura, cal conèixer-ne els ritmes i respectar-ne els espais. I el SOCA és una activitat útil per conèixer els nostres ocells i les seves amenaces i per ajudar a la conservació del seu entorn. És important que algun dia els nostres descendents puguin gaudir de la natura tant com nosaltres ho fem ara, en un indret privilegiat com és Andorra, i en aquest cas concret les muntanyes d'Ordino.

» Joan Carles Garcia (geògraf i col·laborador del SOCA)

Activitats

L'Andorra Ultra Trail Vallnord tindrà totes les sortides i arribades al poble d'Ordino

Un corredor fa estiraments al carrer Major, minuts abans de la sortida de la Ronda dels Cims.

La Mític puntua a les Skyrunner National Series

La 6a edició de l'Andorra Ultra Trail Vallnord 2014 tindrà lloc del 10 al 13 de juliol, i Ordino no en perdrà detall ja que totes les sortides i arribades seran al centre del poble. La principal novetat d'enguany és la creació de la Marató dels Cims (42,5 km, 3.000 D+), un circuit bucle que passarà pel pic de Casamanya. Pel que fa a la resta de

proves, hi haurà la Ronda dels Cims (170 km, 13.000 m D+) que té les inscripcions tancades des del 5 de gener; la Mític (112 km, 9.700 m D+), que enguany puntua per a les Skyrunner® National Series d'Espanya i Andorra; la Celestrail (83 km, 5.000 m D+), i la Solidaritrail (10 km, 750 D+). «Totes les curses tenen un pla B per evitar les crestes, que s'aplicaria en cas de meteorologia molt adversa com ara tempestes elèctriques, sempre respectant la distància i el desnivell pels quals s'hagin inscrit els corredors», explica

Valérie Lafleur, responsable de Cims Màgics juntament amb Gerard Martínez. De moment, hi ha 33 nacionalitats inscrites, amb algunes sorpreses com ara Israel, Martinica i Perú. Lafleur ha avançat que tornaran les tres corredores que van fer podi a la Ronda dels Cims del 2013. El que és un fet és que l'AUTV es professionalitza any rere any i guanya ressò internacional. La promoció en altres ultres com la de Gran Canària, o les maratons de Barcelona i probablement, París, són places importants en què l'AUTV tindrà un estand.

ESTRENA DE LA MARATÓ DELS CIMS

La Marató dels Cims serà la principal novetat de la 6a Andorra Ultra Trail Vallnord, un recorregut de 42,5 km i 3.000 m de desnivell positiu que farà un bucle des d'Ordino sense passar pel coll de la Botella. Els corredors sortiran del poble i passaran per Sorteny, el coll d'Arenes i, per primera vegada, el pic de Casamanya, i acabaran al centre d'Ordino.

INSCRIPCIONS A BON RITME

El ressò creixent de la cursa fa que Cims Màgics no deixi de rebre inscripcions. Si la Marató dels Cims ha tingut una resposta «explosiva», segons l'organització, amb 500 inscrits quan faltin quatre mesos per a la prova, les inscripcions per a la Ronda dels Cims van tancar en menys de dos mesos amb el màxim de participants, 350 corredors.

RONDA SOLIDÀRIA PER LA INFÀNCIA

Diversos corredors del país que havien estat responsables de zona participaran en la Ronda dels Cims amb fins solidaris i la intenció de quedar entre els deu primers. L'objectiu és recaptar diners per a dos projectes infantils: el centre d'acollida de la Gavernera i l'associació humanitària per a la infància Aigua de Coco.

PREMI SKAL INTERNACIONAL

El reconeixement de l'Andorra Ultra Trail Vallnord va més enllà de la fita esportiva. El 27 de setembre passat, coincidint amb el Dia Mundial del Turisme, l'organització va rebre el guardó Skal Internacional d'Andorra per la seva contribució al desenvolupament del turisme.

Ordino participa en el 3r Raid solidari Andorra-Ouzina amb recollida de material i una nit solidària d'agraïment

Ja hi ha dates tancades per al tercer Raid solidari Andorra-Ouzina, que tornarà a tenir tot el suport del Comú d'Ordino pel que fa a la logística, la disposició de sales i la recollida de material. El viatge es farà del 17 al 26 d'abril, però les aportacions de material a la parròquia es podran fer durant tot el mes de març, del 3 al 31, als equips comunals següents: ludoescola, CEO i escola bressol. Els ciutadans que vulguin col·laborar amb el projecte solidari podran fer-ho aportant articles de neteja personal, material escolar i calçat. La sortida, coordinada per l'agència Travel

Xperience, servirà per portar el material a aquesta població del sud-oest del Marroc. L'organització vol difondre les expedicions anteriors a les escoles del Principat amb la projecció d'un documental per donar a conèixer aquesta experiència solidària als alumnes. Com a novetat d'enguany, s'ha proposat la celebració d'una nit solidària el 28 de març, a les nou del vespre, al Centre Esportiu d'Ordino, en què es projectarà el documental per fer-ne partícip tot el poble, i s'aprofitarà per donar les gràcies, en un acte de reconeixement públic, a totes les persones que l'han fet possible.

Un dels jeeps participants en el raid de l'any passat, atrapat a la sorra.

Equipaments socials

El Comú habilitarà una sala per a infants de 0 a 6 anys acompanyats, a l'edifici La Font

La Biblioteca comunal d'Ordino rep una mitjana de 300 usuaris al mes, dels quals gairebé la meitat són infants entre 6 i 12 anys. La sala de lectura, situada a l'àtic de l'edifici La Font, és un espai de dimensions reduïdes, però amb una arquitectura singular i molta llum natural. El préstec de llibres és el servei més demanat dels que ofereix l'equipament cultural, on també hi ha servei de fotocòpies, hemeroteca i wifi gratuït. La bi-

Gairebé el 50% dels usuaris de la biblioteca són infants

lioteca té un racó destinat a la lectura infantil, amb bibliografia per a totes les edats i els títols pensats per als nens de 0 a 3 anys, que es promouen des de la biblioteca pública amb el programa «Nascuts per llegir» i a la xarxa de biblioteques a través de contacontes, biblioescorers i altres propostes per fomentar la lectura entre els més petits.

La sala de lectura i estudi està freqüentada bàsicament pels infants de la parròquia que aprofiten per fer els deures abans d'arribar a casa. Per mirar de respectar el silenci a la

sala de lectura i evitar que s'hi concentri la canalla coincidint amb l'horari de la sortida escolar, el departament de Cultura, Educació i Joventut ha posat en funcionament una nova sala al mateix edifici La Font. Es tracta de la bebeteca, o el que és el mateix, un espai per a la descoberta de la lectura destinat a infants entre 0 i 6 anys. Els nens hauran d'estar acompanyats d'un adult en tot moment, i la sala es controlarà també amb videovigilància des de la biblioteca, al pis superior. Els llibres infantils i les primeres lectures fins a 6 anys s'ubicaran en aquesta sala. Els més grans tindran un espai habilitat per poder deixar les motxilles i poder berenar quan surten de l'escola.

El departament confia a tenir les dues sales enllestides aquest mateix trimestre. Les sales han estat objecte d'una petita remodelació. Feia gairebé un any que estaven buides, ja que abans hi havia el Servei d'Atenció Domiciliària, que ha passat a integrar-se al Centre d'Atenció Primària. El projecte té un pressupost de 12.000 euros i és la primera inversió que es destina a la biblioteca després de gairebé vint anys d'existència. El Comú d'Ordino aprovarà un reglament d'ús dels dos espais per assegurar el bon estat de les noves instal·lacions.

L'edifici La Font acull la biblioteca, el Punt d'Informació Juvenil i ara s'hi obrirà la bebeteca.

L'Escola de mares i pares de les Valls del Nord proposa respondre a neguits concrets amb taules de treball

L'Escola de mares i pares de les Valls del Nord va començar un nou curs el 21 de gener a Ordino amb una xerrada sobre les normes i els límits que necessiten els fills. La propera sessió tindrà lloc l'11 de març a la Massana, i s'hi parlarà de la vivència del dol en la infància i l'adolescència. Les influències de les xarxes socials (15 d'abril, Ordino) i la gelosia en l'àmbit escolar i familiar (6 de maig, la Massana) completen les propostes per aquest trimestre, incloses en el primer mòdul de treball, amb tallers i xerrades al voltant de temes específics proposats per les conductores

La primera sessió de la temporada es va fer a la Casa Pairal d'Ordino al mes de febrer.

del grup. La novetat d'aquesta quarta edició, que estarà conduïda per les psicòlogues Sònia Bigordà i Mariona Buxó, és un segon bloc dins del curs format per cinc taules de treball en què es tractaran els dubtes i els neguits que plantegin els mateixos pares a partir d'una bústia de suggeriments. La metodologia vol ser útil per modificar conductes, provocar canvis i adquirir nous hàbits entre els joves. L'Escola acostuma a tenir uns 15 inscrits per curs, i les trobades s'organitzen de manera alternada a les cases pairals d'Ordino i la Massana, un cop al mes.

Entrevista

La consellera delegada de Joventut a les dependències de l'edifici administratiu després de celebrar un matrimoni civil.

Eva Font: «Les comissions de festes es consolidaran com a associacions per disposar d'un marc legal»

Eva Font és la consellera més jove de l'equip de Govern, tot i que sempre ha viscut la política de ben a prop.

- Com i per què va decidir entrar en política? Quin sentit té el càrrec per a vostè?

Tot i que no puc negar que la implicació de la meua família en política ha tingut un paper clau per entendre'n la importància en la vida social, també he de dir que sempre he tingut una motivació personal en aquest sentit. Em vaig adonar ben aviat que és fonamental que els joves participin en la vida política i defensin els seus interessos. Ara, després de dos anys com a consellera, he vist l'altre vessant i que els canvis no són tan fàcils de dur a terme com sembla, però sí que hi ha multitud de coses que es poden fer, sobretot en política comunal, que és molt més propera a la ciutadania. El càrrec polític de consellera representa per a mi

una responsabilitat molt gran que alhora em dóna l'oportunitat d'aportar noves idees i pro-

«Amb el canvi de reglament, els més joves podran començar a fer-se seu l'espai del PIJ»

jectes i de lluitar perquè la parròquia d'Ordino continuï sent un referent des de la meua visió més jove.

- Pel que fa al PIJ, fa poc se n'ha modificat el reglament per adaptar-lo a les necessitats de la parròquia. L'edat mínima s'ha rebaixat dels 12 als 10 anys.

La modificació del reglament respon a la voluntat de donar la possibilitat als nens i nenes a partir de 10 anys de poder utilitzar el PIJ. Això permet que a aquesta edat ja comencin a fer-se seu aquest espai i que sigui un punt de trobada en-

tre ells. S'ha fet una enquesta per conèixer l'opinió dels joves sobre l'espai i els serveis que

proporciona, les activitats i els horaris, i també la sala d'estudis nocturna. Quan tinguem els resultats, es farà la valoració adequada per poder-lo adaptar a les demandes dels joves, dins les nostres possibilitats. De moment, sabem que hi ha hagut una alta participació. El que hem constatat és que tenim molta més assistència des de la modificació del reglament. No hem d'oblidar que el Punt d'Informació Juvenil és un espai destinat a un públic jove fins a 30 anys, on se'ls dóna tot tipus d'informació i on els joves poden anar a consultar els temes que més els interessin, a part

que també és un espai lúdic per als més joves.

- Aquest estiu s'han fet activitats a la carta, a iniciativa dels usuaris. Com ha anat l'experiència?

Amb les activitats d'estiu el que hem intentat també és dinamitzar el punt jove per a aquells usuaris que ja no tenien cabuda a la ludoescola i que tampoc podien entrar en el món laboral durant els mesos d'estiu. El programa d'activitats proposat ha

pel camí Ral de la parròquia, anar a Naturlàndia, etc. Voldria destacar també els tallers intergeneracionals que s'han fet conjuntament amb els usuaris de la Casa Pairal. Algunes activitats s'han fet conjuntament amb el Comú de la Massana per compartir experiències i ajustar costos. Vull destacar les dues trobades amb joves de la parròquia d'Ordino, a demanda seva, pel tema de l'Skate Parc. Tan aviat com el Comú hagi trobat un terreny, s'intentarà poder-los

«Les comissions de festes fan una feina remarcable per la parròquia»

estat una mica a la carta, en funció de les demandes dels usuaris, entre els quals hi ha hagut molt bona acceptació. Han tingut l'ocasió d'anar a la piscina, muntar a cavall, fer tallers diversos, fer mountain bike

donar una resposta favorable. Des de la Conselleria de Joventut els voldríem felicitar per la seva iniciativa i implicació. També voldria realçar la gran tasca que fa el jovent de la parròquia d'Ordino a través de les

comissions de festes. Cada una de les comissions s'implica treballant de valent per no perdre

alternativa que pogués tenir més acceptació. Com que és una activitat mancomunada,

tenir en compte que la majoria dels centres educatius i d'oci són al centre, a Andorra la Vella, i és on ells solen quedar. El que sí que és cert és que cada franja d'edat té les seves particularitats. La necessitat que tindrà un estudiant universitari no serà la mateixa que la d'un jove estudiant de primària; les preocupacions, demandes i expectatives són diferents, però independentment del territori.

- **Hi ha una gran implicació amb els projectes del Carnet Jove i les activitats que ofereix.**

«Cada franja d'edat té unes necessitats ben diferenciades»

L'organització Carnet Jove Andorra és una iniciativa conjunta dels set comuns. El seu objectiu és afavorir els interessos dels joves de 12 a 30 anys. És l'entitat que lidera el programa Carnet Jove a Andorra, el

principals: informació juvenil de qualitat per prendre decisions, mobilitat i participació juvenil. L'associació Carnet Jove Andorra és membre de ple dret de l'Associació Europea del Carnet Jove (EYCA) des de l'any 1990. L'EYCA representa al voltant de 60 organitzacions Carnet Jove en 42 països europeus.

- **No sembla fàcil arribar a coordinar les propostes.**

El Comú d'Ordino treballa amb la resta de comuns i amb el Govern d'Andorra en les polítiques de joventut més adequades. La Taula Permanent de Joventut es va reunir per aprovar les línies prioritàries del Pla nacional de joventut d'Andorra, en el qual es posa de manifest la necessitat de plantejar les polítiques adreçades als joves sota uns principis d'integració, com ara la formació, la inserció laboral, la salut, la família o l'entorn social. També es va apostar per la participació i la coresponsabilitat amb l'objectiu que els joves formin part dels processos de presa de decisions. Des de llavors ens anem reunint la taula permanent, que està constituïda pels consellers de joventut, i la taula mixta, en què també participen els tècnics, per continuar treballant en aquesta línia. Voldria destacar els tallers i xerrades sobre drogodependència que fan els tècnics dels punts joves dels set comuns a les escoles del Principat, en coordinació amb el Ministeri de Benestar Social. Una altra iniciativa conjunta és la gimcana a set bandes que s'organitza des dels set departaments de joventut i Govern i que proposa un ampli ventall d'activitats molt engrescadores per als joves del nostre país.

«La Taula treballa polítiques d'integració, com ara la formació, la inserció laboral o l'entorn social»

aquesta magnífica tradició i fer que les nostres festes majors siguin un referent a tot Andorra. Aquest any les comissions es consolidaran com a associació, per tenir un marc legal. Una altra associació que fa una gran tasca és l'Esbart Valls del Nord. Amb l'esforç i la dedicació dels joves han creat el cos de dansa, que ha participat activament en el teixit cultural de la parròquia.

- **S'ha modificat el format de l'Snow Day Jove?**

L'Snow Day, tal com el coneixíem, es deixarà de fer per falta de participació, que atribuïm al fet que molts joves estan federats als clubs d'esquí o fan activitats de neu pel seu compte. Davant aquesta escassa participació vam decidir buscar una

aquest any es farà l'activitat de freestyle a Arinsal i una sortida amb raquetes al Parc Natural de Sorteny amb la col·laboració del Centre Andorra Sostenible, gràcies a la qual podran gaudir d'una jornada esportiva i alhora pedagògica, ja que s'intentarà localitzar i identificar petjades d'animals.

- **Els col·lectius de joves tenen necessitats diferents a cada parròquia? Ordino té alguna especificitat?**

No és que hi hagi diferències entre les necessitats dels nostres joves i les dels joves de les altres parròquies, sinó que estem en una societat que canvia constantment i els interessos dels joves també estan en constant evolució. S'ha de

PERFIL

Lloc de naixement
Sornàs

Data de naixement
30 de març de 1991

Professió
Estudiant d'infermeria (UdA)

Lloc favorit de la parròquia
Les Planes de Sornàs

Aficions
Piscina, esquí

Viure Ordino

Maciel tanca la secció de muntanyisme amb un triple projecte solidari al Nepal, Rio i el Camí de Sant Jaume

El Cicle atrau gairebé 800 espectadors

El Cicle de cinema de muntanya i de viatges va donar el tret de sortida el 5 de febrer amb l'experiència d'una de les escaladores més destacades del moment, la suïssa Nina Caprez i la seva ascensió al Silbergeier (Rätikon), als Alps suïssos. Les projeccions de la secció de muntanyisme, que tenen lloc a l'Auditori Nacional d'Ordino, acabaran el 19 de març amb el testimoni de la brasilera Fernanda Maciel, una de les millors corredores d'ultra del món, que presentarà tres projectes solidaris amb l'esport com a denominador comú: *White Flow* (Nepal) (19 de març) narra l'experiència de Maciel fent l'Everest Trail Race (160 km de distància i un desnivell acumulat de 29.000 m), amb l'objectiu de promoure projectes d'educació bàsica entre els infants de l'Himàlaia. El segon film, *White Flow* (Rocinha/Rio de Janeiro) ens porta als carrers de Rocinha, el barri de favelas de Rio de Janeiro, en què Maciel fa un recorregut per escales, racons i camins, teòricament

La corredora Fernanda Maciel envoltada d'infants al Kailash Home que té la fundació a Katmandú.

prohibits, servint-se de l'esport com a element pacificador. Per acabar, *White Flow* (Camí de Sant Jaume) proposa a l'audiència el Camí de Sant Jaume corrent gairebé 900 km en 10 dies, sense cap tipus d'assistència, amb la lluita contra el càncer infantil com a motor.

Abans de les experiències solidàries de Maciel, la propera projecció, *Sokaz Loturik* (Encordats) (5 de març), se centrarà en l'expedició al Broad Peak, al Karakorum, de l'escalador Mikel Zabalza, col·laborador habitual de l'equip d'*Al filo de lo imposible*, acompanyat de Juan

Vallejo i Alberto Iñurrategi. La seva experiència ens arriba gràcies a la col·laboració de Viladomat Esports, que ha contribuït, juntament amb la Fundació Muntanyencs per l'Himàlaia, a l'èxit del cicle amb l'aportació d'experiències i projeccions de qualitat. Gil Sala, en substitu-

AGENDA

05/03/14 Sokaz Loturik
Auditori Nacional, Ordino
12/03/14 Voltarmón
Biblioteca, la Massana
19/03/14 White Flow
Auditori Nacional, Ordino

ció de Dani Fornell, va endinsar l'audiència en el món del freeride amb *Into de mind*, el 20 de febrer, una altra projecció aportada per Viladomat.

Durant el mes de març (dimecres 12), i pel que fa a la secció de viatges, que té lloc a la biblioteca de la Massana, coneixerem l'experiència de Gemma Sampons i Marc Fajardo, que han titulat *Voltarmón*. El viatge de deu mesos, que va començar al Quebec amb el recorregut d'Amèrica de nord a sud, continua a Irlanda i arriba fins al continent africà. L'audiovisual és l'últim de les tres propostes viatgeres, que van començar el 12 de febrer amb l'experiència de Montserrat Delgado, una mare de tres bessones que ens va demostrar que viatjar amb nens és possible. Finalment, Sisco Vela i Ramón Vicente van explicar-nos la Ruta dels Càtars (26 de febrer) seguint el *modus vivendi*, espiritual i material, del bons homes.

Fotonotícia

El Trofeu Borrufa tanca amb èxit la 22a edició

El 22è Trofeu Borrufa va deixar Andorra en segona posició en la classificació per països. Pel que fa a la selecció nacional de corredors, l'ordinenc Candelària Moreno (3r podi, Sub-14) i Robert Martí (5è, Sub-16) han estat els dos triomfadors d'enguany. De la parròquia també cal destacar l'exhibició de Bartumeu Gabriel (7è, Sub-14). La competició ha tingut una elevada participació de corredors tot i l'absència de països de gran tradició alpina com Àustria o Eslovènia. L'organització va mostrar la seva satisfacció per la marxa de les curses, malgrat les condicions meteorològiques, que no van ser les millors. La competició infantil, inclosa a la FIS, va cloure premiant els guanyadors amb el seu pes en xupa-xups.

L'Escola Andorrana de primària celebra els deu anys a Ordino amb el disseny d'un logotip i una mascota

El vestíbul acull una exposició dels treballs

L'Escola Andorrana de maternal i primera ensenyança celebra els deu anys a la parròquia i els alumnes han preparat algunes activitats per commemorar una data tan especial. Des de primer cicle, a l'àrea de plàstica, es treballa en la creació d'una mascota per identificar l'efemèride, i els alumnes de 2n i 3r cicle han dissenyat logotips. El dibuix guanyador ha estat el de l'alumna Ainoa Richomme Pinazo, i la imatge encapçalarà tots els comunicats que s'emeten des de l'escola i els diferents blogs dels cicles. Tots els dibuixos estaran exposats al vestíbul interior de l'escola. La direcció del centre també vol programar un acte festiu amb els pares dels alumnes que probablement coincidirà amb el final de curs, segons va avançar la directora, Meritxell Blasi. «Des

El repte ha de ser continuar oferint l'escola de qualitat

del 2003 que es va inaugurar, l'escola no ha fet més que créixer, i això és senyal de la seva consolidació», explica, i afegeix: «Els objectius i el repte són continuar oferint una escola de qualitat». «S'ha fet una molt bona feina en tots aquests anys i potser és el moment d'agrair als pares la confiança que ens han fet amb l'educació dels seus fills», explica Mònica Gámiz, una de les professores de l'Escola Andorrana que va inaugurar el centre a Ordino el 2003. La seva experiència ha estat molt positiva i creu que els objectius de futur són que l'escola evolucioni al ritme de la societat, com s'ha fet fins ara. «Hem de seguir en aquesta direcció; ens preocupa la capacitat dels infants per adaptar-se al món que ens envolta. El tre-

Els dibuixos que han presentat els alumnes estan penjats al passadís de l'Escola Andorrana.

ball en grup i en equips és un dels aspectes que creiem importants i que potenciem a la nostra escola», assegura Gámiz. Pel que fa a la introducció de l'iPad en cursos superiors, Gámiz opina que les noves tec-

nologies són necessàries en aquest nivell, i comparteix la decisió a curt termini d'implantar-les també a primària. A Gámiz li consta que el treball amb la tauleta tàctil per part dels alumnes de segona ense-

nyança és molt positiu. Enguany l'escola també ha estrenat un nou índex de web amb la creació del blog de l'aula i el cicle, independents dels continguts corporatius del web, per no duplicar la informació.

La Coral Casamanya i el Grup Artístic d'Ordino preparen les Caramelles per celebrar la Pasqua florida

Amb l'arribada de catalans al Principat, durant la primera meitat del segle XX, s'importen tradicions i costums que arrelen a Andorra, on troben una mateixa identitat lingüística i cultural. El mestre Florit a Or-

d'aquesta festa són les associacions culturals de la parròquia, principalment el Grup Artístic d'Ordino i la Coral Casamanya, que per aquest dia suma algunes veus voluntàries. La cantada de Caramelles té lloc el

El repertori popular es canta a les places i als carrers del poble

dino és un exemple de la introducció de la història i la cultura popular catalanes a través de la música. Encamp i Ordino han recuperat fa poc la festa de les Caramelles, i ha cobrat protagonisme en el calendari cultural fins a assolir la categoria de patrimoni cultural immaterial per la Unesco.

Els motors principals que han tirat endavant la celebració

Diuenge de Pasqua i és una festa intergeneracional en què tothom és ben rebut.

El repertori de cançons, originàriament religioses ja que commemoraven la resurrecció de Crist, s'ha anat ampliant a altres gèneres populars. Els carrers i les places del poble acullen els músics i els cantaires, mentre es passa la panera per finestres i balcons.

Caramellaires de la vall d'Ordino a l'antic Hotel Coma.

Foto: Arxiu Nacional d'Andorra

★ **Cicle de Cinema** ★ de muntanya i de viatges

febrer/març 2014 Ordino / La Massana

www.ordino.ad / www.lamassana.ad

Col·labora:

Organitza:

www.viladomat.com

Reportatge

L'esportista Sophie Dusautoir, a la dreta, en la prova de la Font Blanca, la Vertical Race Arinsal, frega la guanyadora del 3r podi, Claudia Galícia, a la meta. Foto: FAM

Dusautoir: «Si tothom respectés les regles, la convivència a les pistes seria possible»

Després de trepitjar el podi a la Copa del Món d'esquí de muntanya, a Pitturina (3a) i Courchevel (2a i 3a), l'andorrana Sophie Dusautoir ha quedat 4a als Campionats d'Europa d'esquí de muntanya Font Blanca. Continua en el top ten internacional, imparabile després del seu impàs de gairebé tres anys per maternitat. Parlem amb ella abans de competir a casa.

- Com s'ha trobat després de la parada tècnica?

Em vaig reincorporar la temporada passada. Estic contenta dels resultats de l'any passat, 2a a la Vertical Race i 4a a la Font Blanca. Em sento igual que abans, preparada i amb ganes, però amb més dificultat per combinar els entrenaments i gestionar el temps. La competició d'alt nivell implica tenir les coses molt clares, i amb un fill hi ha molts més imprevistos, però amb una bona organització és possible.

- Què suposa córrer a casa?

Sempre fa molta il·lusió competir al teu país, el públic et recorda que ets a casa, crida el teu nom i et sents molt emparada, tot és molt pròxim. Vas més descansada, no has de viatjar, però a la vegada sents molta més pressió, tens més mirades a sobre. No és garantia de res, mai se sap com anirà una cursa, com reaccionaràs, hi ha gent nova i no pots abaixar la guàrdia.

- Què té d'especial la cursa Font Blanca?

De fet, al pic de Font Blanca només hi vaig pujar per parelles el 2010, i després s'ha fet sempre a Arcalís. Els circuits són molt macos i l'organització s'hi bolca.

- Quant surt a fora troba diferències de nivell?

No, et trobes el mateix. Per exemple, la Mireia Miró ha estat de les primeres mundials, o el

Kilian Jornet, i també han competit aquí amb nosaltres. Ara bé, hi ha gent de més països i tens més competidors.

- Rebeu prou suport de les institucions?

Personalment no em puc queixar de l'ajuda que he tingut, és clar que sempre en voldríem més. Som un país petit i és difícil trobar gent; també hi ha

l'Inka Bellés, però entre ella i jo hi ha vint anys de diferència i no hi ha ningú entremig. Ho entenc, perquè tot i que hi ha molt practicant amateur, l'esquí de muntanya és un esport molt dur i no hi ha gaires joves amb ganes de patir; quan fas pista, baixes i t'ho passes més bé. Els clubs estan fent molt bona feina, obrint les seccions d'esquí de muntanya.

- L'afició creixent per l'esquí de muntanya ha portat a la polèmica per la seguretat.

Em fa por, crec que ens voldran fer fora de les pistes, ja m'han dit en algun lloc: «aquí no pots entrenar». El problema és que hi ha gent que no respecta les regles, i també és un problema la massificació, perquè cada vegada hi ha més practicants. Grandvalira ha fet uns circuits específics. Jo crec que si tothom respecta les regles i hi posa una mica de consciència, la convivència a les pistes és possible. No hauria de ser un problema.

- Ho tenen més complicat les dones en la competició?

No, no hi estic del tot d'acord, però sí que quant a resultats sents comentaris del tipus que com que en categoria femenina som menys, doncs és més fàcil destacar, i aquest comentari sí que em dol, perquè la dificultat i l'esforç són els mateixos.

FONT BLANCA 2014

Dusautoir era l'esperança de la FAM per fer podi a la Font Blanca. No ha pogut ser, tot i que un cop més ha demostrat la seva vàlua sobre el terreny. Laetitia Roux va tornar a triomfar a Andorra en les dues proves, Vertical Race i Individual. En categoria masculina, els

guanyadors van ser l'italià Robert Antonioli (Vertical) i el francès William Bon Mardion (Individual). Ludovic Albós va fer la millor exhibició masculina nacional. David i Joan Albós sí que van pujar al podi per recollir el 2n premi a l'Open que es va disputar dissabte.

Comunitat internacional

Literatura de viatges

Ordino celebra anticipadament el Dia Mundial del Llibre amb una convidada de luxe, l'escriptora i periodista belga Lieve Joris, consolidada autora de literatura de viatges, amb títols traduïts al català i al castellà com *Les portes de Damasc*, *Regreso al Congo*, *Malí Blues* o, més recentment, *La danza del leopardo* (2013), publicats a Altaïr. L'autora converteix en

matèria de ficció la seva experiència en els viatges que ha fet pels cinc continents al llarg de la seva vida, especialment a Àfrica, l'Orient Mitjà i l'Europa de l'Est. Els lectors o curiosos tindran l'oportunitat d'aprofundir en la seva obra i conèixer de primera mà les impressions dels seus viatges, en un acte públic que s'organitzarà a Ordino el 15 d'abril a la sala La

Buna. L'acte estarà moderat per Elisenda Vives, presidenta de la Comissió Nacional Andorrana per la UNESCO, i hi participarà el col·lectiu Portella. Els alumnes de secundària d'Ordino també tindran l'oportunitat de descobrir la trajectòria personal i professional de la periodista amb una xerrada il·lustrada amb material audiovisual de la mateixa autora.

Lieve Joris: Introducing myself

We've all got to find our way in the world, and it took me some time to find mine. Having grown up in a village in the northeastern part of Belgium, under the loving wings of a mother who thought marrying an engineer was a career, and a melancholy father who hoped I'd become a pharmacist's assistant, I wasn't really prepared for an adventurous life.

Every now and then my granduncle, who was a missionary in Congo, came to visit. He'd be sitting in an armchair in my grandmother's house, smoking cigars and drinking whisky while we listened to his stories about boys with frizzy hair walking to the mission school barefoot through the red sand of Lower Congo. After his departure, our life would sink back into its usual dullness.

Luckily, I was a child of the sixties, when boundaries of class and education were challenged and a young, provincial woman with the ambition to defy her destiny was met with benevolence. I was still at boarding school, wearing a green apron over my clothes, when a friend asked me to join him on a trip around the world. I wonder if he himself ever got as far as Turkey, but to be sitting in my tiny sleeping room at night, doing my homework, dreaming about leaving it all behind, was rather liberating.

I wanted to become a writer, but I hadn't started reading yet. Bless the teacher who, after reading my juvenile, self-centered prose, suggested: 'Why don't you go out on the street and listen to what other people have to say?' At the age of twenty I was living in the United States, a country trembling under the effects of the Watergate scandal, when a few miles from the Whi-

te House, in an apartment that smelled of incense and Arabic spices, I met Kamal Boullata, a Palestinian artist who'd grown up in Jerusalem. He'd been a gifted young man and sitting out painting on the streets of the old city, he'd been discovered by an American lady who'd given him the chance to study abroad.

The war of 1967 had dislocated Kamal's family: one brother was living in England, another in Libya, yet another in Canada. And then there was his mother, an old Jerusalem lady with a good heart and heavy legs, who kept her family together by cooking dishes from their childhood days. At Christmas, the Boullata family would gather in her small apartment in Hartford, Connecticut. When she opened the door of the fridge, I'd wake up on my mattress in the living room to the smell of cardamom, mint, thyme, almonds and rose water. Soon her stiff fingers would try to tune the radio to the Christmas bells of Bethlehem. All morning the women would be in the kitchen, hollowing out eggplants and zucchinis, sewing little pouches of intestines and

My early heroes were the novelist Norman Mailer and the journalist Truman Capote

filling them with rice, vegetables and pine nuts, while the men sat smoking in the living room, telling stories of the days when their late father had been a postman in Jerusalem and their mother had stored watermelons under the bed to keep them cool. There I was, in a family that was a blueprint of mine, and yet, as they talked, a world of loss, nostalgia and cruelty

Joris amb un grup refugiats hutus, entre Bokote i Mbandaka, el 1997.

came gushing in. When Kamal took me to Lebanon, I walked around the Palestinian camps in Beirut, puzzled by the bullet holes in the walls – remains of an attack by the Lebanese

dad I befriended Hala, a young Syrian woman. We were both twenty-five, full of dreams and projects. Soon after that – her daughter had just been born – Hala's life took an unexpected turn when the mukhabarat (secret service) brutally entered her house, looking for her husband, who belonged to a communist party. Eleven years later I visited Hala in Damascus. I remember stepping into her small house – a jasmine tree at the entrance, a fig tree in the courtyard – with my big suitcases. I felt like an elephant. Ahmed was still in prison and his disappearance had scarred Hala, curtailed her ambitions and thrown her back into the nucleus of her family. She had been turned into the wife of a prisoner; she had lost her friends, the right to travel.

The next half year I would not only make a journey into the complexities of Syria, but also another, inner journey. Hala was like a sister I'd left behind when I fled the future my parents had in store for me. She was the woman I might have become if the regime of my country had punished me for my rebellion, instead of being indulgent. Towards the end of my stay, a Dutch professor of Islamic Studies visited us. He was tall and loud and Hala and I stood there like the parents in that famous Diana Arbus picture, looking up at their giant son. It was a somewhat awkward moment and yet I suddenly realized with joy I'd succeeded in entering Hala's world: I was looking at my Dutch friend from the inside out.

Hala will always be a part of me. Her destiny is throbbing in the

back of my mind wherever I go. She's a fighter, but what an uneven fight it is. Her husband died of leukemia four months after he was finally released from prison. You would think that was enough suffering for one life – it wasn't. The past two years Hala was a close witness to the war that ravaged Syria. She had to flee the country when the mukhabarat came to her house once again, this time looking for her. My early heroes were the American novelist Norman Mailer, who'd stepped into reality by writing about a convicted killer, and the journalist Truman Capote, who'd written the crime novel *In Cold Blood*. But it was only when I started reading V.S. Naipaul and Ryszard Kapuściński that my subject and the way of writing about it started to converge. 'There is a particular beauty in the fact that something is true,' Naipaul once said – although he himself constantly navigates between fiction and non-fiction. Kapuściński was a poet in disguise. He worked as a reporter for a Polish press agency, but in his books he was deliberately vague about dates and numbers.

Describing the mood of a place was his motto. In *Another day of life*, about the independence war in Angola, Kapuściński is standing on the balcony of his sleazy hotel overlooking

the port of the capital Luanda, when he smells the crates the fleeing Portuguese are building to store the furniture they're taking with them. 'Inside the Luanda of concrete and bricks a new city began to rise,' he writes. Finally, the wooden city 'sailed out in to the world, in search

I went to Congo, another story that would play an important role in my life

of its habitants. I imagine there's a little exaggeration in the buildup to this image, but what an image it is: it takes you way beyond the independence days of Angola into the deceptions, the bitterness and delusions of colonials all through history. It's a writer's image.

'So when are you going to write a novel?' a foreign editor once asked me. 'When are you going to climb that mountain without oxygen?' – meaning my notes. As time goes by, I become fonder of the genre I'm practicing. My characters stick out of my books heads, arms and legs. They are an ever present incentive to leave my comfort zone and discover the world beyond mine.

Following the trail of my granduncle, I went to Congo – another story that would play an important role in my life. In *On the Wings of the Dragon*, I venture from Africa to China and back

again, interested in the relationship between people who don't share a colonial past.

'Watch out,' my friends warned me before I started my journey, 'in China you won't find the generosity of the Arabs, nor the spontaneity you experienced in Africa.' I wrote the beginning of

my book in the house of my Chinese friend Li Shudi. One floor below me, Chinese life was unfolding. I'd

hear Shudi's mother laughing while watching Chinese serials, I'd feel the tremble of joy that went through the house when Shudi's wife and sister were visiting from South-Africa and other family members were flooding in to see them. I'd hear the excited rattling of stones when they were playing mahjong.

Different sounds, different smells – and yet, I was reminded of the time when my granduncle from Congo visited us in my native village, the time when the Boullata family gathered in that cramped apartment in Hartford, the time Hala's brother had come from Qatar and we'd all meet in her mother's house. More than five thousand miles from the place where I grew up, I came home all over again.

✉ Lieve Joris, Amsterdam, September 13, 2013

Telèfons d'interès

EMERGÈNCIA

BOMBERS	118
EMERGÈNCIES	112
HOSPITAL	871 000
INFORMACIÓ DEL TRÀNSIT	1802 1802
INFORMACIÓ NACIONAL	111
INFORMACIÓ INTERNACIONAL	119
POLICIA	110
SUM (Servei Urgent Mèdic)	116

SERVEIS PARROQUIALS

ATENCIÓ CIUTADANA (24 H)	
I CIRCULACIÓ	163
CAP (Centre d'Atenció Primària)	747 025
COMU D'ORDINO	878 100
DESPATX PARROQUIAL	835 014
OFICINA DE TURISME	878 173
SAD (Servei d'Atenció Domiciliària)	878 139
	337 795

Busos

L6

Sortides des d'Ordino

De dilluns a dissabte

De les 7.30 a les 21 h cada 30 minuts

Diumenge

De les 8 h a les 21 h cada 30 minuts

Sortides des d'Andorra la Vella

De dilluns a divendres

De les 7 h a les 21 h cada 30 minuts

Dissabte

De les 7 h a les 21 h cada 30 minuts

i a les 22.35 h els mesos de febrer, abril,

maig, juny, agost, octubre i desembre

Diumenge

De les 7.30 a les 21 h cada 30 minuts

L6b

Aquest servei no circularà per Meritxell, Nadal i l'1 de gener

Sortides des d'Ordino

De dilluns a divendres

De les 7.15 h a les 21.45 h cada 30 minuts

Dissabte i diumenge

De les 7.45 h a les 20.45 h cada 60 minuts

Sortides des d'Andorra la Vella

De dilluns a divendres

De les 6.45 h a les 21.15 h cada 30 minuts

Dissabte

De les 7.15 h a les 20.15 h cada 60 minuts

i a les 22.35 h els mesos de gener, març,

maig, juliol, setembre i novembre

Diumenge

De les 7.15 a les 20.15 h cada 60 minuts

BUS NOCTURN BN3

Divendres, dissabtes, vigílies de dies festius i festes majors de capitals de parròquia

Primera sortida d'Ordino, la Closa:

23 h, cada 1.15 hora

Última sortida d'Andorra la Vella, Rotonda les Costes:

a les 3.30 h, cada 1.40 hora

BUS PARROQUIAL ORDINO-EL SERRAT

Sortides des d'Ordino

Cada hora, des de les 7 h fins a les 21 h

Sortides des del Serrat

Cada hora, des de les 7.30 h fins a les 21.30 h

A Kinshasa, conversa amb el pintor Cheri Cherin l'any 2011.

Ordino en imatges

MANTENIMENT

El Departament de Serveis Públics i Manteniment ja té operativa la nova màquina escombradora per netejar places i carrers.

CAGA TIÓ

El mal temps va obligar a traslladar l'activitat de fer cagar el tió a la sala La Buna, on es van reunir més de cent persones per seguir l'animació de la companyia Xip Xap.

VISITA OFICIAL

El cònsol major d'Ordino va rebre la visita de l'ambaixador d'Ucraïna a Espanya i a Andorra, Sergei Pohoreltsev, en el seu recorregut pel Principat.

CORAL CASAMANYA

L'actuació de la Coral Casamanya a la Casa Pairal el dia 11 de gener va tancar el programa de concerts i actuacions de Nadal.

ESCUDELLA

Per Sant Antoni, la Casa Pairal va organitzar la tradicional escudella amb els padrins de la parròquia.

BREUS

CONSELL D'INFANTS

Els escolars de la parròquia van mostrar la seva preocupació pel medi ambient i el paisatge. Conjuntament amb la conselleria van acordar fer un seguiment per millorar l'estat del camí de Santa Bàrbara.

PESSEBRE VIVENT

Els mitjans de comunicació van donar a conèixer la intenció de fer un pessebre vivent a Ordino, recuperant la tradició de Nadal, segons va revelar el llevador del Quart d'Ordino i exconseller Simó Duró.

ESTACIONAMENT

Al gener va entrar en funcionament la zona verda d'estacionament que ha de garantir la rotació de places a la parròquia. Qui ho vulgui pot adquirir la targeta d'abonament anual al Servei de Tràmits.

EL DORADO FREERIDE

La competició més extrema i espectacular de la temporada es va disputar a Arcalís del 21 al 23 de febrer. L'Andorra Dorado Freeride, creada el 1998, va acollir *riders* de vint països diferents.

XIC & DANS

Del 31 de març al 6 d'abril hi ha previstes les emissions d'Ordino, amb l'actuació dels alumnes de la parròquia que han participat en aquest concurs i programa de ball infantil.

CONGRÉS DE NEU

Mountain Likers, noves tendències del turisme de muntanya a l'estiu, dona títol al 8è Congrés Mundial de Turisme de Neu i Muntanya que tindrà lloc els dies 9 i 10 d'abril a Andorra la Vella.

IN-FORMA'T

Una distribució de 5.000 exemplars de la Guia d'ensenyaments a Andorra 2014-2015 arribarà a totes les parròquies i centres associats per difondre l'oferta formativa als joves.

LO MANDONGO

El Caldo de Carnaval, ofert per l'Hotel Babot, clou les Jornades de cuina d'hivern de les Valls del Nord, en què han participat 31 restauradors d'Ordino i la Massana amb plats elaborats a partir de carn del porc.

COPA SBX

Els alumnes de l'ECOÀ van donar els dorsals als *riders* participants en la Copa del Món SBX. A la foto, el rep la canadencsa Dominique Maltais.

ESBART VALLS DEL NORD

El cos de dansa va ballar la jota de la Pobla de Massaluca, en el festival benèfic que Mans Unides va organitzar al Prat del Roure.

ENCESA DE LLUMS

L'encesa de llums i una xocolatada infantil van donar el tret de sortida a la campanya «Adorna el Nadal amb un somriure».

TEATRE INFANTIL

La Buna va acollir l'espectacle infantil *El soldadet de plom*, de la companyia Festuc Teatre, que utilitza objectes fets a partir de material reciclat.

FONT BLANCA

Moment de la desfilada al carrer Major de la selecció andorrana que va participar en els Campionats d'Europa d'esquí de muntanya.

No et perdís...

Març

Educació

CADA DILLUNS DE 19 A 21 H
TALLER DE RESTAURACIÓ DE MOBLES
La Capsa, la Massana

Educació

TOT EL MES DILLUNS DE 15 A 17 H, DIMARTS DE 19.30 A 21.30 H I DIMECRES DE 19.30 A 21.30 H
TALLER DE PATCHWORK AMB CARME FORTE
La Capsa, la Massana

Educació

CADA DIMARTS DE 17.30 H A 19 H
ART-TERÀPIA INFANTIL
La Capsa, Ordino

Educació

CADA DIMARTS DE 20 A 22 H
CLUB FOTO
La Capsa, Ordino

Educació

CADA DIMECRES DE 19 A 21 H
AEROGRAFIA
La Capsa, la Massana

Esports

DISSABTE 1 I DIUMENGE 2
JUNIOR FREERIDE TOUR EL DORADO FREERIDE
Vallnord, sector Arcalís

Popular

FINS AL DIUMENGE 2
LO MANDONGO JORNADES DE CUINA DE LES VALLS DEL NORD
Ordino i la Massana

Popular

DILLUNS 3 A LES 13 H
CALDO DE CARNAVAL, OFERT PER L'HOTEL BABOT
Plaça Major

Infantil

DILLUNS 3 A LES 15.30 H
CONCURS DE DISFRESSES BALL I BERENAR PER ALS ASSISTENTS
Plaça Major

Infantil

DIMARTS 4 A LES 11 H
DISFRESSA LES TEVES SABATES
TALLER DE CARNESTOLTES
La Capsa, Ordino

Cultura

DIMARTS 4 A LES 20.30 H
«EL CISNE QUE NO SABIA CANTAR», AMB LA PRESENCIA DE L'AUTOR, RICHARD IMBERNÓN
CLUB DE LECTURA DE LES VALLS DEL NORD
Biblioteca comunal, Ordino

Joventut

DIMECRES 5 A LES 9 H
FREESTYLE A L'SNOW PARC PUNT 400 I PIJ
Vallnord, sector Arinsal

Esports

DIMECRES 5 A LES 21 H
MIKEL ZABALZA PRESENTA «SOKAZ LOTURIK»
CICLE DE CINEMA DE MUNTANYA I DE VIATGES
Auditori Nacional

Joventut

DIJOUS 6 A LES 9.25 H
SORTIDA AMB RAQUETES AL PARC NATURAL DE SORTENY PIJ

Benestar social

DIMARTS 11 A LES 21.30 H
«EL DOL EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA. COM HO HEM D'EXPLICAR ALS FILLS»
ESCOLA DE MARES I PARES DE LES VALLS DEL NORD
Casa Pairal, la Massana

Cultura

DIMECRES 12 A LES 21 H
GEMMA SAMPONS I MARC FAJARDO PRESENTEN «VOLTARMÓN»
CICLE DE CINEMA DE MUNTANYA I DE VIATGES
Biblioteca comunal de la Massana

Cultura

DIMECRES 19 A LES 21 H
FERNANDA MACIEL PRESENTA «WHITE FLOW»
CICLE DE CINEMA DE MUNTANYA I DE VIATGES
Auditori Nacional

Cultura

DIVENDRES 21 A LES 21.30 H
JORGE PARDO JAZZHIVERN
Auditori Nacional

Benestar social

DIVENDRES 28 A LES 21 H
NIT SOLIDÀRIA RAID SOLIDARI ANDORRA-OUZINA
Centre Esportiu d'Ordino

Benestar Social

FINS AL 31
RECOLLIDA DE MATERIAL PER AL RAID SOLIDARI ANDORRA-OUZINA
Escola bressol, ludoescola, CEO i Escoles Germans de Riba

Abril

Educació

CADA DILLUNS DE 19 A 21 H
TALLER DE RESTAURACIÓ DE MOBLES
La Capsa, la Massana

Educació

TOT EL MES DILLUNS DE 15 A 17 H, DIMARTS DE 19.30 A 21.30 H I DIMECRES DE 19.30 A 21.30 H
TALLER DE PATCHWORK AMB CARME FORTE
La Capsa, la Massana

Educació

CADA DIMARTS DE 17.30 H A 19 H
ART-TERÀPIA INFANTIL
La Capsa, Ordino

Educació

CADA DIMARTS DE 20 A 22 H
CLUB FOTO
La Capsa, Ordino

Educació

CADA DIMECRES DE 19 A 21 H
AEROGRAFIA
La Capsa, la Massana

Cultura

TOT EL MES
EXPOSICIÓ BIBLIOGRÀFICA DE LIEVE JORIS
CLUB DE LECTURA DE LES VALLS DEL NORD
Biblioteca comunal, Ordino

Cultura

DIMARTS 1 A LES 20.30 H
CLUB DE LECTURA DE LES VALLS DEL NORD SOBRE LIEVE JORIS
Biblioteca comunal, Ordino

Educació

DIJOUS 3 DE 19 A 21 H
TALLER DE WASHI TAPE PER PASQUA
La Capsa, Ordino

Subhasta pública

DIVENDRES 4 A LES 10 H
PLACES D'APARCAMENT A LA COVANELLA
Aparcament La Covanella

Educació

DIJOUS 10 DE 19 A 21 H
TALLER DE WASHI TAPE PER PASQUA
La Capsa, Ordino

Educació

DIMARTS 15
«INFLUÈNCIES DE LES XARXES SOCIALS SOBRE LA IDENTITAT DELS ADOLESCENTS»
ESCOLA DE MARES I PARES DE LES VALLS DEL NORD
Casa Pairal, Ordino

Benestar social

DIMARTS 15 A LES 18 H
«INFORMÀTICA I COMUNICACIÓ A L'ABAST DE TOTHOM»
CICLE DE XERRADES DEL SAD
Casa Pairal, Ordino

Busquem la història d'Ordino

CONTACTA'NS:
TEL. 378 142
COMUNICACIO@ORDINO.AD

TENS FOTOS O VÍDEOS ANTERIORS ALS ANYS VUITANTA?

AJUDA'NS A RECONSTRUIR
LA HISTÒRIA D'ORDINO

Cultura

**DIMARTS 15
A LES 20.30 H**
VETLLADA LITERÀRIA
AMB LIEVE JORIS
Casa Museu d'Areny-Plandolit

Esports

**DIMARTS 29
I DIMECRES 30**
GEOCERCA A ORDINO
CURSA D'ORIENTACIÓ
A LA MASSANA
PIJ - PUNT 400

Educació

**CADA DIMECRES
DE 19 A 21 H**
AEROGRAFIA
La Capsa, la Massana

Medi ambient

DISSABTE 17
CELEBRACIÓ DEL DIA
MUNDIAL DE LA BIODIVERSITAT
ORGANITZAT PEL GENMA
I ELS PARCS NATURALS
D'ANDORRA
Centre de natura
de la Cortinada

Educació

**DIMARTS 27
DE 18 A 20 H**
TALLER DE DECOUPAGE
SOBRE TEIXIT
La Capsa, Ordino

Popular

DIUMENGE 20
CARMELLES
Carrers i places del poble

Cultura

**DIMECRES 30
A LES 21.30 H**
HYSTERIOFUNK
CLOENDA CICLE JAZZHIVERN
DIA INTERNACIONAL
DEL JAZZ
Auditori Nacional

Cultura

DIMARTS 6
CLUB DE LECTURA
DE LES VALLS DEL NORD
Biblioteca comunal, Ordino

Benestar social

DIMARTS 6
«COM TRACTAR LA GELOSIA
DEL MEU FILL/A EN L'ÀMBIT
ESCOLAR I FAMILIAR»
ESCOLA DE MARES I PARES
DE LES VALLS DEL NORD
Casa Pairal, la Massana

Educació

**DIMARTS 20
DE 18 A 20 H**
TALLER DE DECOUPAGE
SOBRE TEIXIT
La Capsa, Ordino

Benestar social

DIMARTS 27
TAULA DE TREBALL
ESCOLA DE MARES I PARES
DE LES VALLS DEL NORD
Casa Pairal, Ordino

Benestar social

**DIMECRES 23 D'ABRIL
A LES 16.30 H**
TALLER INTERGENERACIONAL
DE PASTISSERIA «ROSES
DOLCES»
BERENAR I QUINTO DE SANT
JORDI
Casa Pairal

Maig

Esports

**CADA DILLUNS
DE 19 A 21 H**
TALLER DE RESTAURACIÓ
DE MOBLES
La Capsa, la Massana

Medi ambient

DISSABTE 24
DIA EUROPEU DELS PARCS
NATURALS
SORTIDA AL PARC NATURAL
COMUNAL DE LES VALLS
DEL COMAPEDROSA GUIADA
PER J. NICOLAU I S. RIBA
Comapedrosa i Sorteny

Educació

**DIMARTS 13
DE 18 A 20 H**
TALLER DE DECOUPAGE
SOBRE TEIXIT
La Capsa, Ordino

Cultura

DIMECRES 23 D'ABRIL
VINE A BUSCAR EL TEU LLIBRE
DIADA DE SANT JORDI
Biblioteca comunal, Ordino

Educació

**TOT EL MES
DILLUNS DE 15 A 17 H,
DIMARTS DE 19.30 A
21.30 H I DIMECRES
DE 19.30 A 21.30 H**
TALLER DE PATCHWORK
AMB CARME FORTE
La Capsa, la Massana

Joventut

**DIJOURS 24
A LES 16 H**
TALLER DE BIJUTERIA
I ALTRES AMB FIMO
Punt d'Informació Juvenil,
Ordino

Educació

**CADA DIMARTS
DE 17.30 H A 19 H**
ART-TERÀPIA INFANTIL
La Capsa, Ordino

Joventut

**DILLUNS 28
A LES 16.30 H**
TALLER INTERGENERACIONAL
DE MONES DE PASQUA
Casa Pairal

Educació

**CADA DIMARTS
DE 20 A 22 H**
CLUB FOTO
La Capsa, Ordino

Caldo de carnaval ofert per l'Hotel Babot al CEO l'any passat.

L'Ordino de...

Josep Bons

Josep Bons, el Pepito de Cal Jordà de Sornàs, somriu a la porta de la Casa Pairal amb el conjunt de Casa Rossell al fons.

Contràriament a la majoria, Josep Bons, el Pepito, sap més coses de les que diu. A prudència i discreció pocs guanyen aquest senyor que participa en totes les activitats culturals i àpats que programa la Casa Pairal, i que no es perd ni una partida de botifarra. «De padrí res, que encara n'hi ha de més grans», sentència. Nascut el 20 d'agost de 1938 a Cal Jordà de Sornàs —casa ja documentada al segle XIII en el llibre *Gent, Fets i Cases d'Albert Pujal*—, sempre havia viscut a la casa familiar fins aquesta tardor, que se'n va anar a la casa nova, on no acaba d'adaptar-s'hi. De fet, encara no té clar si s'hi quedarà un cop acabi les reparacions de la vella. Per sort, el seu poble no ha canviat gaire, tret dels habitants, «ara ja no et sabria dir qui viu a cada casa, abans sí». Amb la reforma de la plaça on hi ha

el Quart va veure desaparèixer el forn de pa, «recordo que hi havia el sedàs, on treien la pellola al blat», i afegeix: «En aque-

mes de la parròquia, la neu no es treia com ara. A Sornàs ens vam llevar amb un metre i mig de neu. A la parròquia tan sols

«En aquella època, tots érem pagesos i vivíem de l'hort i del bestiar»

lla època, tots érem pagesos: casa, hort i bestiar era la nostra feina i el dia a dia de la nostra vida». Llavors, qualsevol ocasió era bona per guanyar-se una pesseta, com per exemple cubicar pins al bosc de Vilar, a sobre de Farrera, feina que pagaven a mil pessetes el metre cúbic de fusta, o fer treta, com el dia de la gran nevada, que va deixar una setmana incomunicats els veïns del Serrat: «Aquell dia, el conseller de la Vall va enviar cap al Serrat uns quants ho-

hi havia una màquina llevaneus, la del Pepet Sansa», assegura. Els treballs del camp no eren els mateixos que ara, els pagesos dallaven a mà i no hi havia maquinària. «Si al maig o fins i tot al juny venia una revessia quan ja tenies el bestiar al Serrat a la primavera, havies d'estar preparat, no era com ara que et pots fer portar un feix de palla o aulfals; els cortalans patíem i ens ajudàvem entre nosaltres». Des de les Planes només es veien camps de cultiu, a tota la vall.

«Veies les fileres de cavallons posats en feixes de deu, com les del camp de la Lina», explica amb nostàlgia. I tot i que les Planes han canviat poc, «ara només es veuen cables i cases». El Pepito havia pujat al Serrat moltes vegades en bicicleta i quan tornava a casa ja era fosc, i «sense frontal», riu. Amb el bon temps, els cortalans hi portaven el bestiar. De diners potser no n'hi havia, però ningú passava gana. «Al poble d'Ordino, l'Armengol i el Quim tenien un espai per a queviures, on anàvem a buscar oli, sucre i bacallà amb els cupons de racionament que administrava la Vall; en aquell moment ho feia Francesc Cairat, que ho va fer amb una conducta exemplar».

Dels anys d'adolescència, el Josep recorda amb molt d'afecte l'estudi i les classes de *monsieur* Rossell a Cal Jep de Tor. Anys més tard entraria a formar part de la vida política de la parròquia; va ser conseller quatre anys amb el càrrec de capità. Amb Pujal com a cònsol major, Josep Bons va viure una legislatura històrica (1978-1979), ja que el seu govern aprovà la creació d'un camp de neu a Ordino-Arcalís. «Bonaventura Adellach va assessorar-nos i va fer la proposta; sempre ens deia: mai polititzeu l'estació, no ho permeteu. L'estació es va posar en marxa amb una sabata i una espartenyia, però va donar una vida increïble als hiverns d'Ordino». Una altra aportació d'aquella legislatura al Comú d'Ordino

va ser fer públics els consells, «les sessions es van obrir a qualsevol persona que volgués venir, tot i que no es podia intervenir», explica. A l'equip hi havia més o menys representants de tots els pobles i van ser els primers consellers joves que entraven a la Casa comuna, «abans de nosaltres tots havien estat gent més gran». A l'equip eren l'Estragué d'Ordino, el Tonet del Gran d'Ansalonga, el Pere Buida d'Arans, el Robert Martí de Llorts, i el Miquel de Giner, de la Cortinada. «L'Albert Fillet de Cal Cabanes ens va aportar molta experiència, ja que ell havia estat conseller de la Vall».

Però al Pepito aviat li van passar les ganes de fer política, primer perquè no era compatible amb guanyar-se les garrofes, ja que abans els consellers no tenien nòmina: «Nosaltres no vèiem un duro, els consells els fèiem de nit i l'endemà havia de treballar per una barra de pa». Però a banda dels temes venals, va tenir la mala sort de coincidir amb el cas ocorregut el 14 d'abril de 1982, en què hi va haver sis detinguts a l'avinguda Meritxell per dos atracaments, en una setmana de diferència, a una sucursal de la Banca Reig, en què els autors es van declarar membres de l'organització terrorista ETA. «Vam passar molta por, ens van posar en alerta i fins i tot ens van oferir escorta. No m'agradaria tornar a passar per allò».

El meu amic Jordà

La nostra amistat va néixer casualment mitjançant la família de Cal Roc de Canillo. El nostre padrí Roc era un bon amic del Jordà i de tant en tant es trobaven al mercat de la Seu per fer petar la xerrada o per esmorzar plegats. Quan el padrí va estar malalt, sovint va fer llargues estades a l'hospital, i el Jordà li va fer costat amb les seves visites. En aquell moment jo buscava un trosset de terra perquè sempre m'han agradat les flors i les plantes, i em feia molta il·lusió cultivar un hort. El Jordà es va oferir ràpidament a deixar-me un tros al poble de Sornàs. Tot i la meva falta d'experiència, ell ha estat amb mi per guiar-me, per ensenyar-me com preparar la terra i triar el millor cicle lunar per sembrar, plantar o collir. És una persona humil, pacient que transmet la seva saviesa amb molta naturalitat. Gràcies a ell he après l'art de conrear la terra.

Pili Luque